

BİR KONUK

Ahmet ŞAHBAZ

Elektrik Mühendisi
ahmet.sahbaz@emo.org.tr

Bültenimizin bu sayıdaki konuğu Enerji Komisyonu üyemiz Ahmet Şahbaz oldu.

1. Bize kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

1954 yılında Adana'da doğdum. İlk, Orta ve Liseyi Adana'da tamamladım. 1978 yılında KTÜ (Karadeniz Teknik Üniv.) Elektrik Fak. den mezun oldum.

1978 Haziran - 1978 Aralık arasında: DSİ VI. Bölge Barajlar ve Hidroelektrik Santrallerinde "İşletme ve Bakım Mes'ul Mühendisi" olarak.

1978 Aralık - 1996 Temmuz arasında: Çukurova Elektrik A.Ş. de "Seyhan Hidroelektrik Santralleri (Seyhan-I, Seyhan-II ve Yüreğir) nde "İşletme ve Bakım Mes'ul Müh. ve Santral Müd. Yrd." ve

Kadincık-I ve Kadincık-II Hidroelektrik Santralleri Müdürü" olarak,

1996 Kasım - 1998 Temmuz arasında: Dünya Halı A.Ş. Fabrikasında "Makine Bakım ve Enerji Müdürü" olarak,

1998 Kasım - 2007 Nisan arasında: Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş. de, Bursa Doğalgaz Kombine Çevrim ve Yatova Kojenerasyon Santralleri "İşletme Müdürü" olarak çalıştım.

EMO Adana Şubesinde 1 dönem yönetim kurulu üyesi olarak, EMO Bursa Şubesinde ise 2 dönemdir Enerji Komisyonu üyesi olarak görev aldım.

İki kızım var, üniversiteyi bitirdiler, biri çalışıyor, diğeri Fransa'da master yapıyor. Eşimin Bursalı olması nedeniyle sonradan da olsa artık Bursalı olduk.

2. Ülkemizdeki enerji politikalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ülkemizin Enerji politikaları ve yapılanması da birçok konuda olduğu gibi maalesef yanlışlar üzerine kurulmuş ve bu yanlış politika ve yapılanmanın büyük sıkıntıları yaşanmaktadır. Türkiye'de 2006 yılında üretilen yaklaşık 174 Milyar KWH elektriğin yaklaşık %40'ından fazlası ithal ve dışa bağımlı doğalgazdan üretilmiştir. Dolayısıyla yüksek enerji maliyetleri, enerji yoğun sanayimizin gelişiminde ve dış rekabette çok önemli handikap oluşturmaktadır.

OECD ülkelerinde sanayinin kullandığı elektrik enerjisi, konutlarda kullanılanlardan yaklaşık %46 daha ucuz iken Türkiye'de neredeyse aynı seviyede ve yaklaşık 8.5

cent/KWH dir. Bu nedenle sanayimiz özellikle Çin gibi enerji girdilerinin düşük olduğu ülkelere yönelmekte ve Türkiye'deki yatırım ve istihdamı olumsuz etkilemektedir.

Türkiye Avrupa'nın 2. büyük hidroelektrik potansiyeline sahiptir. Ancak 129 Milyar KWH/Yıl olarak hesaplanan teknik potansiyelin ancak %35'i kullanılabilmekte, geriye kalan %65'in küçük bir bölümü inşa halinde, diğerleri ise çeşitli proje, fizibilite veya etüt aşamasındadır.

Oysa Türkiye'nin teorik hidroelektrik kapasitesi : 433 Milyar KWH/Yıl (İlgili Resmî kurum yayınları) olarak hesaplanmaktadır. Bu kapasitenin önemli bölümünün teknik kapasiteye ve kullanıma dönüştürülmesi Türkiye'nin 2006'daki 174 Milyar KWH/Yıl tüketimi ile karşılaştırıldığında Türkiye'nin enerji sorununun nasıl çözülebileceği görülmektedir.

Ancak kurak yıllar dikkate alınarak her zaman hidroelektriğe alternatif kaynaklar geliştirilmelidir. Bu alternatifler özellikle kömür kaynakları olmalıdır. Türkiye ağırlıklı olarak düşük kalorili linyit kaynaklarına sahiptir. Linyitin iyi yakılmaması çevre sorunlarına neden olduğundan, yeni çevre mevzuatları ve AB kriterlerine uyum zorunluluğu nedeniyle önemli ve pahalı yatırım gerektirmektedir. Ancak Dünyada ve Türkiye'de yeni yeni uygulanmaya başlanan "Akışkan Yataklar" teknolojisi ile iyi bir yanma sağlanarak, emisyonların önemli ölçüde düşmesi, dolayısıyla yeni çevre mevzuatına ve AB kriterlerine ve sınırlamalarına uygun işletme yapmak mümkün görülmektedir.

Türkiye'nin enerji sorununu çözebilecek kapasite ve üretim yaratmak mümkün olmasa da, özellikle rüzgar ve güneş gibi yenilenebilir alternatifler her zaman geliştirilmelidir.

Sonuçta ülkeler bir şekilde birbirlerine bağımlı olsalar da, dünyanın hep güllük güllüştürülmesi her zaman dikkate alınmalıdır. Türkiye Elektrik üretiminde %40'ünün üzerinde doğalgaza ve özellikle 1 ülkeye bağımlı olması büyük bir handikaptır. Dünyanın en büyük D.Gaz ihracatçısı bir ülkenin kara kısıp ortasında müşterisi bir ülkenin D.Gazını keserek fiyatını %100'ler civarında arttırdığı ve müşterisi ülkenin bunu kabul etmekte başka çaresi olmadığını ve kabul ettiğini

yakın geçmişte gördük. Benzer durumları ileride Türkiye'nin yaşamayacağını kim garanti edebilir.

Dünyanın en büyük D.Gaz ihracatçısı bu ülke ürettiği elektriğin sadece %22'sini D.Gazdan üretirken ve bunu da sınırlamışken Türkiye'nin tamamı ithalatta %44 gibi bir oranda D.Gaza ve dışa bağımlı hale getirilmesi akıl dışı bir yapılanmanın ve politikaların sonucudur maalesef.

Dünyanın 2. büyük D.Gaz ihracatçısı Norveç'te üretilen elektriğin %98'i hidroelektrikten üretilirken Türkiye'nin büyük hidroelektrik potansiyelinin boşa akıyor olması hiçbir mantıkla açıklanamaz.

Türkiye üç tarafı denizlerle çevrili iken, deniz yolu taşımacılığının geliştirilmediği gibi, demiryolu yatırımı yapılmayarak uluslararası kara taşıma araç üreticileri için iyi bir pazaryeri yapıldığı ve bu nedenle şehirlerarası yollarda hiçbir ülkede olmayan "Trafik Canavarları" yaratıldığı gibi, enerji sektöründe de yanlış yapılanma ve politikalar geri dönüşü zor bir durum yaratmaktadır.

3. Mesteğimizin geleceğini nasıl görüyorsunuz? Sizce temel sorunlar nelerdir?

Elektrik, çağdaş insan için ekme ve su gibi vazgeçilmez bir meta'dır. Elektrik üretimi, yakın yıllara kadar kamu tekelinde ve rekabetten yoksun üretilirken, yatırımların özel sektöre açılması Elektrik Mühendisliğine olan talebi önemli ölçüde arttırmıştır. Elektrik Mühendisi istihdamı ağırlıklı olarak kamuda iken, artık rekabetçi piyasa ortamında özel sektör de önemli bir istihdam oluşturmaktadır. Enerji Üretimi alanındaki gelişmeye ve yatırımlara paralel olarak istihdam talebinin artacağı öngörülebilir.

Ülkemizde sık sık haber konusu olur "Elektrik kontağından çıkan yangın nedeniyle fabrika/ev vs. kül oldu" gibi. Maalesef birçok konuda olduğu gibi elektrik kullanıcıları, büyük yatırım maliyetlerinin yanında küçük kalan elektrik yatırımlarından tasarruf yapmak amacıyla kalitesiz ve standart dışı ürün ve hizmet alarak hem yatırımlarını hem cantalarını riske sokmaktadır. Elektrik tesis ve kullanımı konusunda birçok yasal zorunluluğa rağmen, uygulanmayan yasa ve yönetmelikler nedeniyle gördüğümüz,

duyduğumuz acı manzaralar yaşanmaktadır. Bu nedenle, elektrik ve elektrik mühendisliği ile ilgili gelişmiş ülkeler standardında yasal düzenlemeler yapılmalı ve mutlaka ciddiyetle uygulanmalıdır. Bu kapsamda gerek ithalat rejimindeki boşluklar, gerekse yasadışı ve kaçak yollarla ülkemize sokulan kalitesiz ve standart dışı elektrik ürünleri girişi mutlaka önlenmelidir. Mesleki kuruluşlar ve meslek çalışanları olarak bizler, her ortamda ve fırsatta bu konuları ciddiyetle vurgulamamız ve ilgili kurumlara uyarılarda bulunmamız gerekmektedir.

4. Enerji alanındaki çalışmalarınızı bitiyoruz. Çalışmalarınızdan ve görüşlerinizden bahsedebilir misiniz?

Enerji, geçtiğimiz yüzyılda dünya coğrafyasının yapılmasında en önemli faktörlerden biri olmuş, içinde bulunduğumuz yüzyıla da damgasını vuracaktır.

Ülkelerin gelecek senaryolarında enerji en öncelikli konudur. Ancak bu senaryoları ve yapılanmalarını iyi kuramayan ülkeler, kalkınma ve gelişimde çok büyük sorunlarla karşılaşacaklardır.

Dünyanın enerji kaynakları globalleşme adı altında uluslararası tröstlerce şimdiden uzun vadeli paylaşılmakta, uluslararası yasalarla da garanti altına alınmaktadır. Paylaşanlar uluslararası şirketlermiş gibi görülse de, asıl paylaşım devletler arasındadır. Dünyada, çok büyük kaynaklara sahip olan, ancak dünyanın en fakir toplumu olmuş birçok ülke varken, hiçbir kaynağı yok iken dünyanın en gelişmiş ülkesi olmuş ülkelerde vardır. Kendi kaynaklarına sahip olamayan ülkelerin düştükleri yoksulluk ve kaos, iş istenilmeden bugünden bize ders olmalıdır. Örnek olarak, yeni çıkan petrol yasası ve dünya rezervinin %70'ine sahip olduğumuz bor madeni ile ilgili yasalar geleceğimizi etkileyecek yasalardan birkaçıdır. Yasa yapıcılara, bu konudaki görüşlerimizi ikna edici ve yasal ölçüler içinde, yapıcı bir şekilde açıklamalıyız ve kararlarında yardımcı olmalıyız.

Enerji sektöründe sahip olduğumuz hidroelektrik, kömür, rüzgar ve güneş enerji potansiyelimizi mümkün olan en kısa sürede kullanıma sunulması konusunda, karar vericilere itici güç ve destek olmak için her ortamda fikirlerimi ifade etmeye çalışıyorum. Mevcut potansiyelimizin değerlendirilmesi konusunda, doğru veya yanlış, eskisine göre önemli mesafeler alınmış ve alınmaktadır. Öncelikle, Türkiye'nin dışa bağımlılığını ve riskini azaltacak, öz kaynaklarına dönmeye yardımcı olabilecek tüm girişimlere, mesleki destek verilmelidir.

5. TBMM'inde görüşülen "Enerji Verimliliği" Kanunu hakkındaki görüşleriniz nelerdir? Uygulaması nasıl

gelişir?

Enerji verimliliğinden ziyade Enerji Verimsizliği Türkiye'de özellikle sanayi için çok önemli bir maliyet yaratmaktadır. Türk sanayinin en kötü özelliği "Enerji Yoğun" olmasıdır. Yani ürün birim maliyetlerinde enerjinin payının çok yüksek olmasıdır. Bu nedende sanayicilerimizin bir bölümü, daha ucuz elektrik ve altyapı sunan ülkelere kaymakta, kalanlar ise zorlu rekabet koşullarında zaman zaman yok olmaktadır. Türkiye'de enerji verimliliğini yükseltmek amacıyla, değişik ölçeklerde destekler ve teşvikler sağlanmaya çalışılmaktadır. Yasanın en önemli ayağı ise, toplumun ve kullanıcıların enerji verimliliği konusunda bilinçlendirilmesidir. Bu konuda bazı kurum ve kuruluşlar görevlendirilmektedir. Kullanıcıların enerji envanterinin çıkarılması, verimliliğin ölçülmesi, yükseltilmesi ve izlenebilmesi amacıyla "Enerji Yöneticisi" istihdamı zorunlu hale getirilmektedir.

Tüm yasal mevzuat ve ilgili mevzuatların çıkarılmasından ziyade ciddiyetle uygulanması önemlidir. Türkiye'de bazı yasalar çıkara ancak uygulamak ve uygulamak mümkün olmaz. Umarım bu yasa da çıkan ama uygulanmayan yasalarımızdan ve yönetmeliklerimizden biri olmaz.

6. Mesleğimizdeki genç mühendislere önerileriniz nelerdir?

29 yıllık meslek yaşamımın 27 yılını; Hidroelektrik, Kombine Çevrim ve Kojenerasyon Santrallerinde mühendis, müdür ve yönetici olarak geçirdim. Dolayısıyla Santrallerdeki stajlar nedeniyle genç mühendis adayları arkadaşlarımla yakın mesleki diyaloglarımı oldu. Adana EMO Şube Yönetim Kurulu seçimlerinde genç mühendis arkadaşlarım, yani eski stajyerlerim en yüksek oyu almamı sağladılar.

Bilgi ve tecrübe paylaşıldıkça yaşar ve faydaya dönüşür. Genç mühendis meslektaşlarımız öncelikle yapmak istedikleri veya çalışmak istedikleri alanları kendi kişiliklerine ve hayattan beklentilerine göre çok iyi belirlemelidir. Seçilen alana göre kendilerini çok iyi hazırlamalı, belli bir konuda mutlaka uzmanlaşmalıdırlar. Genç mühendisler için, basta internet olmak üzere o kadar geniş araştırma ve gelişme olanağı var ki, bazen keşke bu yıllarda üniversite okuyor olsaydım diyorum. Bu günün genç mühendisleri, aynı zamanda yarının yöneticileri olacaklarından sadece mesleki açıdan değil, yönetsel bakımdan da kendilerini geliştirmeli, bu konuda eğitimlere katılmaları veya literatürleri takip etmelidirler. Toplumda mühendisler diğer meslek gruplarına göre daha asosyal olarak algılanırlar. Bu imajı yıkmak için sosyal alanda da kendilerini geliştirmeli, sosyal faaliyetlerde katılımcı ve düzenleyici fonksiyon üstlenmekten

kaçınmamalıdırlar.

7. Şubemizin Enerji Komisyonunda aktif yer alıyorsunuz. Şube çalışmalarınızı nasıl buluyorsunuz?

Eski bir EMO Şube Yön.kurulu üyesi olarak Bursa'ya geldiğim 1998 yılından itibaren, EMO Bursa Şubesinin faaliyetlerini çok yakından izliyorum ve mümkün olduğunca da faaliyetlerine katılıyorum. 1980'li yıllarda oda faaliyetleri bin bir güçlüklerle çok büyük özverilerle yürütülürken, bugün birçok olanağa ve kolaylığa rağmen özveri her zaman gerekmektedir. Bursa EMO'nun geçmişteki ve şimdiki yöneticileri, komisyon üyeleri ve çalışanları bu özveriyi fazlasıyla göstermektedir. Ancak bu özveride üyelerimizin destekleri ve ilgileri her zaman itici güç olmaktadır. Odaların başarıları "birlikten güç doğar" ilkesine uygun olarak, yönetimin, komisyonların, üyelerin ve çalışanlarının birlik ve dayanışmasıyla olmaktadır.

8. Boş zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bazı insanlar "Hiç boş zamanım olmuyor" diye söze girer, doğrudur aslında. Uyumakta bir zaman gerektirir, ama iş dışında zamanınızı nasıl değerlendirirsiniz demek daha doğru olur sanırım.

Ben Mudanya'da oturuyorum ve tüm körfezi gören evimin üst katında ahşap cam kokusu içinde, zaman zaman terasta yetiştirdiğim renk renk çiçekler arasından karşı kıyılara ve turkuvaz mavisi Marmara'ya göz atarak kitap okumaya bayılırım. Hemen hemen her Pazar sabahı sporları giyer, müziğimi kulağıma takar elimde baston benzeri zeytin sopamla önce Mudanya'dan-Güzelyalı-Altıntaş'a kadar kıyıdan yürür, sonra dağ tarafına tırmanırım. Dönüşte Güzelyalı'da kıyı kahvesinde sıcak bir tarçın içtikten sonra eve dönerim. Yürüyüşlerde bana katılan arkadaşlarımla zaman zaman zeytin dalından şis yaparak, sucuk-ekmek partisi yaparız. Güzel bir bisikletim var, çocuklardan kalma vitesli ve dağ tipi, hafta içi akşam iş çıkışı veya hafta sonu en büyük hobilerimden biridir bisiklet sürmek.

Bütün bu tatlı yorgunluktan sonra terasta mangal yakmak kaçınılmazdır. Ama arkadaşlar veya dostlar olmadan boğazımdan geçmez, sağolsun arkadaşlarımdan çoğu bu zaafımı bitdikleri için bizi yalnız bırakmazlar.

Bültenimize konuk olduğunuz için size teşekkür ederiz.

Bu söyleşi fırsatı veren EMO Bursa Şube yönetimine ve size teşekkür eder, tüm meslektaşlarıma sağlık ve başarılar dilerim.

Sevgi ve Saygılarımla,